

BREED EVALUEREN
EVOLUEREN

“Leer mij coach worden
van mijn eigen leerproces”

Praktijkbundel
breed en kansenversterkend evalueren

PB VLP BaO
Schooljaar 2017-2018

In het kader van het VLP-jaartheme 'Kansenversterkend evalueren' reiken wij, aansluitend bij onze visietekst, hierbij een aantal eenvoudige en praktijkgerichte ideeën aan om het eerder klassieke evaluatiesysteem te doorbreken. Wij pleiten ten stelligste voor een evaluatieconcept dat een evenwicht beoogt tussen harde (vnl. toetsen en testen) en zachte (observatie, portfolio, zelf- en peerevaluatie,...) evaluatievormen. De hieronder geselecteerde evaluatievormen leggen de focus op het leerproces dat een kind doormaakt. Met enige creativiteit kunnen nagenoeg alle voorgestelde evaluatievormen zowel in de kleuterklas als in de lagere afdeling toegepast worden.

1) Persoonlijk muzoboek

Doel: Evalueren van proces, product, beleving.

Methodiek: In het begin van het schooljaar krijgt elke leerling een schrift/boek dat ze langs de buitenkant volledig zelf mogen aankleden. Na elke muzoactiviteit krijgen de leerlingen tijd om hun indrukken en ervaringen te noteren in hun boek. In de klas wordt een plekje voorzien waar de leerlingen hun boek ter inzage kunnen achterlaten voor de leerkracht en/of medeleerlingen.

Materiaal: Muzoboek per kind.

2) Waaier (*)

Doel: Evalueren van product en/of proces en/of beleving.

Methodiek: Elke leerling krijgt een waaier met woorden en een waaier met smileys. Afhankelijk van de vraag van de leerkracht leggen de leerlingen een smiley en/of een woord op de bank waarmee ze antwoord geven op de gestelde vraag. Een vraag kan bijvoorbeeld zijn: "Hoe vond je de opdracht?", "Hoe vind je je resultaat?", "Hoe verliep de samenwerking?", ... Nadien wordt ook besproken waarom ze deze smiley en/of een bepaald woord gekozen hebben.

De leerkracht kan ook kiezen om enkel met de smileys of enkel met de woorden te werken.

Materiaal: Waaier met verschillende smileys, waaier met verschillende woorden.

3) Wasspelden-jive

Doel: Evalueren van proces, beleving.

Methodiek: Elke leerling krijgt een wasspeld. Deze mogen ze op een bepaalde plek op hun lichaam/kleding spelden. Hoe hoger ze de wasspeld hangen, hoe beter ze de activiteit vinden of hoe leuker, en omgekeerd. Gedurende de les mogen de kinderen de wasspeld zoveel verplaatsen als ze zelf willen, naargelang hun mening over de activiteit/les op dat bepaald moment. Met oudere leerlingen kan de leerkracht ook inzoomen op de moeilijkheidsgraad van de opdracht en het ingeschatte beheersingsniveau van de leerlingen.

Materiaal: Een wasknijper per leerling.

4) Dobbelsteenevaluatie

Doel: Evaluatie van product, proces, beleving.

Methodiek: Deze methodiek is vooral geschikt voor (klas)groepen. Elke leerling gooit om beurt met een dobbelsteen. Afhankelijk van het aantal geworpen ogen wordt een andere vraag beantwoord zoals in het voorbeeld hieronder.

Heb ik mijn doel behaald?

Materiaal: (grote) dobbelsteen die je voorziet van vragen of een (kleine) dobbelsteen met per groep een steekkaart waarop de vragen en het bijhorende aantal ogen gegeven staan.

5) De strandbal

Doel: Evaluatie van proces en beleving.

Methodiek: Voor deze evaluatievorm zitten leerlingen bij voorkeur in een kring. Een strandbal wordt rondgegooid naar elkaar. Wie de strandbal vangt, kijkt wat er bovenaan op de bal staat. Hij/zij leest dit voor en vult de zin aan. Daarna gooit hij of zij de bal naar iemand anders.

Op de bal kan bijvoorbeeld staan:

- deze les vond ik...
- het leukste was...
- het moeilijkste was...
- vandaag leerde ik...
- wat me van deze les bijblijft is ...
- wat ik volgende keer anders wil aanpakken is...

Materiaal: Een strandbal beschreven met aanvulzinnen.

6) Uitdelen van pictogrammen (*)

Doel: Evalueren van product en/of proces.

Methodiek: Tijdens of na de les kan de leerkracht individueel pictogrammen uitdelen. Op die manier geeft de leerkracht feedback over het proces dat de leerling doorloopt. De pictogrammen kunnen voorzien zijn van positieve, opbouwende commentaar. Deze methodiek leent zich ook tot peerevaluatie.

Materiaal: Verschillende pictogrammen met hun uitleg erbij.

7) Pluimpjes uitdelen (*)

Doel: Evalueren van proces en/of product.

Methodiek: Bij de start van het schooljaar krijgt elke leerling een blanco sjabloon van een pauw. Enkel de veren van de staart ontbreken. Wanneer de leerkracht doorheen het schooljaar vindt dat een leerling om een bepaalde reden een pluim verdient, geeft hij er een. Daarbij verwoordt hij het waarom. Dit kan om verschillende redenen, bijvoorbeeld omdat de leerling flink aan het werk is, goed samenwerkt, een leuk idee had, een goede uitleg aan zijn werk gaf, ... Deze pluimen vormen samen de staart van de pauw.

Materiaal: Pluimpjes in verschillende kleuren en blanco sjablonen van een pauw.

8) Rode en groene kaartjes

Doel: Evalueren van product, proces en beleving.

Methodiek: Elke leerling krijgt een rood en een groen kaartje. De leerkracht stelt een vraag over het proces, het product of de beleving. De leerlingen steken dan het rode ('nee') of het groene ('ja') kaartje in de lucht. Sommige leerlingen verwoorden waarom ze dit kaartje kozen.

- Vb. "Vond je het een zinvolle opdracht?"
"Verliep de samenwerking vlot?"
"Heb je de opdracht goed begrepen?"
"Heb je iets bijgeleerd?"

Het is belangrijk om achteraf de leerlingen de kans te geven hun antwoord te verduidelijken.

Materiaal: Per leerling 1 rood kaartje en 1 groen kaartje.

9) Gevoelsmeter (*)

Doel: Evalueren van beleving, proces en product.

Methodiek: De gevoelsmeter kan een instrument zijn om te polsen naar het welbevinden van de leerlingen. Deze kan op verschillende momenten en voor diverse gelegenheden ingezet worden. Bijvoorbeeld 's ochtends bij het binnenkomen in de klas, tijdens het verloop van een activiteit of na het voltooien van een opdracht. De gevoelsmeter kan dus gebruikt worden zowel voor het evalueren van een product als voor het peilen naar beleving en welbevinden. Het instrument kan eventueel uitgebreid worden met een gedeelte waarop de leerling met een 'whipe-off' stift een gevoel of bevinding kan noteren.

Materiaal: 1 gevoelsmeter per leerling, 1 wasspeld per leerling, eventueel whipe-off stiften.

10) Werken met een evaluatieblaadje

Doel: Evalueren van proces en beleving.

Methodiek: Elke leerling krijgt een evaluatieblaadje. Hierop staan een aantal vragen die de leerlingen individueel invullen. Deze vragen kunnen zowel naar de beleving als het doorlopen proces peilen. Dergelijk evaluatieblad kan bijgevoegd worden aan het rapport, een muzoboekje, portfolio,

Materiaal: Evaluatieblaadje (aan te maken op basis van de focus per lesactiviteit).

11) Feedbackkaartjes (peerevaluatie) (*)

Doel: Evalueren van product, proces, beleving.

Methodiek: Elke leerling krijgt drie feedbackkaartjes. Vervolgens kiezen ze tijdens een eerste ronde een werkje uit waarvoor ze feedback willen schrijven. Het kaartje wordt door die leerling ingevuld en omgekeerd bij het werkje neergelegd. Hetzelfde wordt tijdens een tweede en derde ronde herhaald. Tijdens elke ronde mag er per werkje slechts één leerling feedback neerschrijven. Op deze manier liggen er aan het einde van de drie rondes bij elk werkje drie feedbackkaartjes.

Mogelijke variant:

Alle leerlingen krijgen drie gelamineerde Facebookduimen. Elke duim leggen ze bij een werkje waarvan zij vinden dat het een duim verdient. Ze schrijven op iedere duim met een whipe-off stift waarom ze dit werkje een duim willen geven. Er mogen niet meer dan drie duimen bij één werkje liggen.

Materiaal: drie feedbackkaartjes / drie Facebookduimen per leerling.

12) Diploma's uitreiken (*)

Doel: Evalueren van proces en/of product.

Methodiek: Wanneer leerlingen een bepaalde vaardigheid onder de knie hebben, kan de leerkracht hiervoor diploma's uitreiken. Zo worden de leerlingen positief bevestigd in hun kunnen.

Voor de kleuterschool denken we bijvoorbeeld aan een fietsdiploma als ze op twee wielen kunnen rijden, een veterdiploma wanneer ze hun veters zelfstandig kunnen knopen, een ritsdiploma voor het kunnen ritsen van de jas, etc.

Het diploma kan eventueel uitgebreid worden met activiteiten of stappen die deel uitmaken van het afgelegde proces voor het verwerven van de vaardigheid.

Materiaal: 1 diploma per leerling.

13) Weerbericht

Doel: Evalueren van de beleving.

Methodiek: De leerkracht visualiseert en bespreekt vooraf de verschillende onderdelen van de lesactiviteit. Eerder kregen de leerlingen een aantal zonnen, wolken en bliksemschichten. Aan het einde van de les mogen ze per lesonderdeel een symbool vooraan op hangen. Dit geeft de leerkracht handvatten om per onderdeel samen met de leerlingen over de les te reflecteren.

Mogelijke criteria:

- Een zon als symbool voor een interessante/aangename/leerrijke/boeiende/ ... activiteit.
- Een wolkje voor een activiteit waarin de leerlingen zich niet helemaal konden vinden.
- Een bliksemschicht voor een activiteit waarmee de leerlingen het nog moeilijk hadden.

Materiaal: Voldoende symbolen (zon/wolk/bliksemschicht) voor elke leerling.

14) Vuilnisbak, rugzak en schatkist (*)

Doel: Evalueren van proces.

Methodiek: De leerkracht voorziet drie posters of drie dozen met hierop de pictogrammen van een vuilnisbak, rugzak en schatkist. De vuilnisbak staat voor iets wat tegengevallen is en de leerlingen zo snel mogelijk willen vergeten. Dat belandt in de vuilbak. De rugzak staat voor iets wat de leerlingen hebben bijgeleerd en wat ze verder willen meedragen. Dit gaat in de rugzak. De schatkist is iets wat de leerlingen willen koesteren en bewaren voor de toekomst.

De leerlingen krijgen elk een aantal post-its om hun bevindingen te noteren. Vervolgens worden deze post-its op de bijhorende poster gekleefd of in de juiste doos gedeponeerd.

Materiaal: Posters/dozen met de pictogrammen en post-its.

15) Duogesprek

Doel: Evaluatie van proces, product, beleving.

Methodiek: Deze vorm kan toegepast worden voor het evalueren van een activiteit (Vb. na een schoolreis, een educatieve uitstap, een toneelvoorstelling, ...).

Elke leerling krijgt vijf post-its. De leerkracht zet muziek aan waarop de leerlingen rond stappen. Wanneer de muziek stopt, vormen de leerlingen duo's met de dichtstbijzijnde medeleerling.

De leerkracht formuleert een evaluatievraag met betrekking tot de voorafgegangene activiteit. In de gevormde duo's volgt hierover een kort gesprek. Wanneer de leerkracht 'Duo!' roept, vat iedere leerling op een post-it in één woord, een korte zin, een smiley of sprekende tekening, ... samen wat de gesprekspartner vertelde. Deze post-it kleven ze nadien op hun partner. Deze oefening kan meermaals herhaald worden.

Materiaal: Post-its per leerling, een schrijf- of tekengerei.

16) Muzieknoten (*)

Doel: Evalueren van proces en beleving.

Methodiek: Op het bord staat een notenbalk getekend. Elke leerling krijgt een muzieknoot. Ze mogen beurtelings hun muzieknoot op de notenbalk hangen. Hoe hoger de leerlingen de muzieknoot kleven, hoe beter zij de activiteit vonden. Achteraf verwoorden de leerlingen

waarom ze een muzieknoot op een bepaalde hoogte hebben gehangen.

Materiaal: Een muzieknoot voor iedere leerling.

17) Aanvulzinnen

Doel: Evaluatie van proces, product, beleving.

Methodiek: In een doosje zitten enkele halve zinnen. De leerlingen trekken om beurt een zin uit het doosje. Het is de bedoeling dat de leerling die aan de beurt is deze zin verder aanvult. De medeleerlingen mogen reageren op de aanvulling of extra uitleg vragen. De antwoorden kunnen eventueel eerst schriftelijk worden voorbereid.

Mogelijke aanvulzinnen:

- Het moeilijkste voor mij was ...
- Ik hielp ...
- Ik leerde ...
- Het interessantste voor mij was ...
- Ik werd verrast door ...
- Volgende keer werk ik graag samen met
- Ik onthoud voor de volgende keer dat

Materiaal: Strookjes met aanvulzinnen.

18) Op de vleugels van ...

Doel: Evalueren van proces en beleving.

Methodiek: Elke leerling krijgt een (gekleurd) blad papier. De leerkracht geeft de opdracht een vliegtuig te vouwen. Op de linkervleugel van het vliegtuig wordt een positief item ('topper') genoteerd omtrent de afgelopen activiteit. Op de rechtere vleugel van het vliegtuig wordt een bedenking/werkpunt genoteerd over de activiteit. De vliegers vormen een aanzet voor klassikale reflectie. Na afloop kunnen de vliegers samen gelanceerd worden.

Materiaal: Gekleurd papier.

19) Vuile was en propere was (*)

Doel: Evalueren van proces en beleving.

Methodiek: Elke leerling krijgt twee papieren T-shirts, een vuile en een propere. Op het propere T-shirt wordt een toppertje genoteerd van de afgelopen activiteit. Op het vuile T-shirt schrijven de leerlingen een bedenking of werkpunt bij de activiteit. De T-shirts vormen een aanzet voor klassikale reflectie en worden daarna aan een waslijn opgehangen.

Materiaal: Papieren vuile en propere T-shirts, waslijn, wasknijpers.

20) Lijn-evaluatie

Doel: Evaluatie van proces, product, beleving.

Methodiek: De leerkracht stelt een evaluatievraag. Als antwoord bepalen de leerlingen een plaats op de lijn van negatief naar positief. Vervolgens nodigt de leerkracht hen uit om mondeling toe te lichten waarom ze een bepaalde plaats op de lijn gekozen hebben. De denkbeeldige lijn kan zowel horizontaal als verticaal gebruikt worden.

Zo kunnen leerlingen bijvoorbeeld tijdens de les bewegingsopvoeding zo hoog mogelijk gaan staan, kruipen, klimmen, ... als ze de opdracht goed uitgevoerd hebben, gemakkelijk vonden, fair play toegepast hebben, ...

Materiaal: Touw, krijt, eventueel pictogrammen ter visuele ondersteuning.

21) De geluidsdoos

Doel: Evalueren van proces en beleving.

Methodiek: Leerlingen denken na over een geluid dat voor hen weergeeft hoe een activiteit gelopen is of hoe ze zich tijdens de activiteit voelden.

In het midden van de kring staat een doos. In die doos zitten denkbeeldig alle (stem)geluidjes die de leerlingen hebben bedacht. Om beurt haalt iedereen zijn/haar geluidje uit de doos, stelt het voor aan de groep en geeft hierbij een woordje uitleg. Als afsluiting wordt één leerling als dirigent aangeduid. De dirigent duidt in willekeurige volgorde leerlingen aan die hun geluid laten horen waardoor een mooie melodie ontstaat.

Materiaal: Een doos.

22) Stripbeelden (*)

Doel: Evalueren van proces en beleving.

Methodiek: De leerlingen zitten in een kring. In het midden liggen verschillende stripbeelden waarop emoties staan afgebeeld. De leerlingen kiezen elk een stripbeeld uit dat een weerspiegeling is van de beleving van de afgelopen activiteit. Bijvoorbeeld omdat er op het stripbeeld iemand staat afgebeeld en de leerling zich heel blij voelde tijdens de activiteit. Nadat iedereen een stripbeeld heeft gekozen, vertelt elke leerling bij zijn stripbeeld waarom hij dat koos.

Materiaal: Stripbeelden.

23) Wat is er blijven kleven?

Doel: Evalueren van proces en beleving.

Methodiek: Alle leerlingen krijgen een post-it. Daarop schrijven ze iets dat hen is bijgebleven van een bepaalde activiteit. Dit kan iets zijn dat ze bijgeleerd hebben, wat ze zich zullen herinneren, iets grappigs, iets vervelends, ... De leerlingen krijgen de kans meer uitleg te geven wanneer de post-its verzameld worden.

Materiaal: Post-its.

24) Applausmeter

Doel: Evalueren van proces, product en beleving.

Methodiek: De leerlingen gebruiken hun handen om te evalueren. Na een activiteit poneert de leerkracht een aantal stellingen. Als antwoord op de gegeven stelling geven de leerlingen door middel van de applaussterkte aan in welke mate ze al dan niet akkoord gaan. Na iedere stelling volgt een klassikale reflectie.

Materiaal: Niets.

25) Cocktail

Doel: Evalueren van proces, product en beleving.

Methodiek: De leerlingen zitten in een kring. In het midden staat een grote kom en een aantal ingrediënten zoals suiker en verschillende soorten vruchtensappen. Elk ingrediënt heeft een eigen betekenis:

Suiker = zoet, gemakkelijk

Ananassap = zuur, moeilijk

Pompelmoessap = bitter, niet leuk

Sinaasappelsap = zoet, leuk

Citroensap = zuur, pittig/uitdagend

Op basis van de persoonlijke beleving kiezen de leerlingen een bepaald ingrediënt dat ze vervolgens in de kom mogen gieten. Leerlingen verwoorden waarom ze voor een bepaald ingrediënt hebben gekozen. Als slot wordt de klascocktail samen genuttigd.

Materiaal: Grote kom, bekertjes, grote lepel en ingrediënten naar keuze.

Doel: Evalueren van product, proces en beleving.

Methodiek: Iedere leerling heeft in de klas een 'trotsdoos' staan. Deze krijgt invulling doordat de leerlingen maandelijks uit al hun gemaakte werkjes één toppe selecteren. Daarvan maken ze dan een foto en die foto gaat in de trotsdoos. De gemaakte foto's geven aanleiding tot bespreking van het product, het doorlopen proces en de persoonlijke beleving.

Materiaal: Doosje per leerling waar foto's in passen.

27) Twittermuur (*)

Doel: Evalueren van proces en beleving.

Methodiek: Iedere leerling heeft aan de klasmuur een gelamineerd papier met daarop een Twitter-sjabloon hangen.

Wanneer leerlingen het wenselijk achten (Vb. na een bepaalde activiteit of gebeurtenis) mogen ze daaromtrent een Tweet de wereld in sturen door het neerschrijven van een boodschap met een uitwisbare stift op hun persoonlijk sjabloon.

Materiaal: Gelamineerde Twitter-sjablonen.

28) Smiley-evaluatie

Doel: Evalueren van proces, product en beleving.

Methodiek: Deze smiley-evaluatie biedt de mogelijkheid om te reflecteren bij een onderdeel van een bepaalde activiteit. Iedere leerling krijgt individueel een evaluatiefiche dewelke naar persoonlijk aanvoelen wordt ingevuld. Het is echter aangewezen de criteria helder te stellen zodat de leerlingen duidelijk weten wanneer ze welke smiley kunnen kiezen.

Vb. Spreekoefening: goed articuleren, luid genoeg spreken, etc.

Materiaal: Evaluatiefiches

			
<i>Zeer goed</i>	<i>Goed</i>	<i>Minder goed</i>	<i>Niet goed</i>
<i>Heel tevreden</i>	<i>Tevreden</i>	<i>Minder tevreden</i>	<i>Niet tevreden</i>
<i>Overwegend sterk</i>	<i>Meer sterk dan zwak</i>	<i>Meer zwak dan sterk</i>	<i>Overwegend zwak</i>
<i>Volledig bekeerst</i>	<i>Gedeeltelijk bekeerst</i>	<i>In mindere mate bekeerst</i>	<i>Onvolledig bekeerst</i>